Evropski parlament
2024-2029

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

2024/2125(INI)

24.03.2025

OSNUTEK POROČILA

o strategiji za enakost spolov 2025
(2024/2125(INI))

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

Poročevalec: Marko Vešligaj

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽITEV 10

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE 14

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o strategiji za enakost spolov 2025
(2024/2125(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju členov 2 in 3 Pogodbe o Evropski uniji,

– ob upoštevanju členov 8, 10, 19, 79, 83, 153 in 157 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

– ob upoštevanju členov 21 in 23 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah,

– ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic, ki so ga Parlament, Svet in Komisija razglasili in podpisali 17. novembra 2017, in sporočila Komisije z dne 4. marca 2021 z naslovom Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic (COM(2021)0102),

– ob upoštevanju Konvencije OZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk z dne 18. decembra 1979,

– ob upoštevanju Pekinške deklaracije in izhodišč za ukrepanje OZN z dne 15. septembra 1995 ter rezultatov poznejših konferenc o pregledu,

– ob upoštevanju agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 z dne 21. oktobra 2015 in ciljev trajnostnega razvoja iz te agende, zlasti cilja 5 „doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic“ ter z njim povezanih ciljev in kazalnikov,

– ob upoštevanju Konvencije Mednarodne organizacije dela o enakem nagrajevanju z dne 29. junija 1951 ter Konvencije Mednarodne organizacije dela o nasilju in nadlegovanju z dne 21. junija 2019,

– ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija) z dne 11. maja 2011,

– ob upoštevanju direktiv EGS in EU o različnih vidikih enakega obravnavanja žensk in moških, sprejetih od leta 1975 (Direktiva 79/7/EGS[1], Direktiva 86/613/EGS[2], Direktiva 92/85/EGS[3], Direktiva 2004/113/ES[4], Direktiva 2006/54/ES[5] in Direktiva 2010/41/EU[6]),

[1] Direktiva Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL L 6, 10.1.1979, str. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1979/7/oj).
[2] Direktiva Sveta 86/613/EGS z dne 11. decembra 1986 o uporabi načela enakega obravnavanja moških in žensk, ki se ukvarjajo z dejavnostjo, vključno s kmetijstvom, ali pa so samozaposleni, ter o varstvu samozaposlenih žensk med nosečnostjo in materinstvom (UL L 359, 19.12.1986, str. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1986/613/oj).
[3] Direktiva Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (UL L 348, 28.11.1992, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/85/oj).

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU[7],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2022/2381 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. novembra 2022 o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med direktorji družb, ki kotirajo na borzi, in s tem povezanih ukrepih[8],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2023/970 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje[9],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2024/1385 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini[10],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2024/1500 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja in enakih možnosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu ter o spremembi direktiv 2006/54/ES in 2010/41/EU[11],

– ob upoštevanju Direktive (EU) 2024/1712 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o spremembi Direktive 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev[12],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. marca 2020 z naslovom Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (COM(2020)0152),

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 25. novembra 2020 z naslovom Akcijski načrt EU za enakost spolov III (GAP III) – ambiciozna agenda za enakost spolov in opolnomočenje žensk v zunanjem delovanju EU (JOIN(2020)0017) in spremljajočega skupnega delovnega dokumenta služb Komisije z dne 25. novembra 2020 z naslovom Cilji in kazalniki za opredelitev okvira izvajanja akcijskega načrta za enakost spolov III (2021–2025) (SWD(2020)0284),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 7. marca 2025 z naslovom Načrt za pravice žensk (COM(2025)0097),

---

[4] Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi (UL L 373, 21.12.2004, str. 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/113/oj).
[5] Direktiva 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL L 204, 26.7.2006, str. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj).
[6] Direktiva 2010/41/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2010 o uporabi načela enakega obravnavanja moških in žensk, ki opravljajo samostojno dejavnost (UL L 180, 15.7.2010, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/41/oj).
[7] UL L 188, 12.7.2019, str. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
[8] UL L 315, 7.12.2022, str. 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj.
[9] UL L 132, 17.5.2023, str. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
[10] UL L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
[11] UL L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj.
[12] UL L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj.

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. februarja 2019 o nazadovanju na področju pravic žensk in enakosti spolov v EU[13],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. novembra 2019 o pristopu EU k Istanbulski konvenciji in drugih ukrepih za boj proti nasilju na podlagi spola[14],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 30. januarja 2020 o razliki med plačami moških in žensk[15],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. oktobra 2020 o enakosti spolov v zunanji in varnostni politiki EU[16],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 21. januarja 2021 o strategiji EU za enakost spolov[17],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 21. januarja 2021 o zapolnitvi digitalnega razkoraka med spoloma: udeležba žensk v digitalnem gospodarstvu[18],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. februarja 2021 o prihodnjih izzivih na področju pravic žensk v Evropi: več kot 25 let po Pekinški deklaraciji in izhodiščih za ukrepanje[19],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. junija 2021 o spodbujanju enakosti spolov v izobraževanju in karierah na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike[20],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 24. junija 2021 o stanju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic v EU v povezavi z zdravjem žensk[21],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. septembra 2021 s priporočili Komisiji o opredelitvi nasilja na podlagi spola kot novega področja kriminala, vključenega na seznam iz člena 83(1) PDEU[22],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. decembra 2021 s priporočili Komisiji o boju proti nasilju na podlagi spola: spletno nasilje[23],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. decembra 2021 o enakosti žensk in moških v Evropski uniji v obdobju 2018–2020[24],

---

[13] UL C 449, 23.12.2020, str. 102.
[14] UL C 232, 16.6.2021, str. 48.
[15] UL C 331, 17.8.2021, str. 5.
[16] UL C 404, 6.10.2021, str. 202.
[17] UL C 456, 10.11.2021, str. 208.
[18] UL C 456, 10.11.2021, str. 232.
[19] UL C 465, 17.11.2021, str. 160.
[20] UL C 67, 8.2.2022, str. 137.
[21] UL C 81, 18.2.2022, str. 43.
[22] UL C 117, 11.3.2022, str. 88.
[23] UL C 251, 30.6.2022, str. 2.
[24] UL C 251, 30.6.2022, str. 23.

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. marca 2022 o akcijskem načrtu EU za enakost spolov III[25],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 3. maja 2022 o doseganju ekonomske neodvisnosti žensk s podjetništvom in samozaposlovanjem[26],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. julija 2022 z naslovom Na poti k skupnim evropskim ukrepom na področju oskrbe[27],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. julija 2022 o revščini žensk v Evropi[28],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. junija 2023 o spolnem nadlegovanju v Evropski uniji in ovrednotenju gibanja MeToo[29],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. aprila 2024 o vključitvi pravice do splava v Listino EU o temeljnih pravicah[30],

– ob upoštevanju priporočila z dne 19. decembra 2024 Svetu o prednostnih nalogah EU za 69. zasedanje Komisije OZN za položaj žensk[31],

– ob upoštevanju poročila Agencije Evropske unije za temeljne pravice (FRA), Eurostata in Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE) z dne 25. novembra 2024 z naslovom *EU gender-based violence survey: key results* (Raziskava EU o nasilju na podlagi spola: ključni rezultati),

– ob upoštevanju indeksa enakosti spolov za leto 2024, ki ga je EIGE objavil 10. decembra 2024,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju mnenja Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve,

– ob upoštevanju poročila Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A10-0000/2025),

A. ker je pravica do enakega obravnavanja temeljna pravica, priznana v Pogodbah[32] in Listini o temeljnih pravicah, in je bistvenega pomena za njegov nadaljnji razvoj;

B. ker je enakost spolov temeljna vrednota EU, temeljna pravica in ključno načelo evropskega stebra socialnih pravic ter bistven pogoj za napredek;

C. ker je nasilje na podlagi spola še vedno globalno razširjen pojav, tudi v EU, ter ima resne posledice za žrtve in družbo;

---

[25] UL C 347, 9.9.2022, str. 150.
[26] UL C 465, 6.12.2022, str. 54.
[27] UL C 47, 7.2.2023, str. 30.
[28] UL C 47, 7.2.2023, str. 2.
[29] UL C, C/2023/1224, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1224/oj.
[30] UL C, C/2025/1279, 13.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1279/oj.
[31] Sprejeta besedila, P10_TA(2024)0075.
[32] Člena 2 in 3(3) PEU, členi 8, 10, 19 in 157 PDEU ter člena 21 in 23 Listine EU o temeljnih pravicah.

D. ker ima vsakdo v EU pravico do najvišjih standardov telesnega in duševnega zdravja;

E. ker so po vsej EU še vedno prisotne razlike na trgu dela ter pomanjkanje pravičnih delovnih pogojev in varnosti za delavke, obstoječa plačilna vrzel med spoloma pa je v veliki meri posledica sistematičnega nizkega vrednotenja dela, opravljenega v sektorjih, kjer prevladujejo ženske; ker se je zato treba lotiti vprašanja enakega plačila za delo enake vrednosti, da bi odpravili plačilno vrzel med spoloma;

F. ker so nastajajoče digitalne tehnologije dejavnik tveganja za enakost spolov ter bi lahko ohranjale in utrdile obstoječe vzorce neenakosti med spoloma, diskriminacije ter nasilja nad ženskami in dekleti;

G. ker po vsej EU obveznosti nege nesorazmerno opravljajo ženske, kar prispeva k neenakostim;

H. ker raziskave kažejo, da so ženske premalo zastopane na vseh ravneh gospodarskega in političnega odločanja po vsem svetu ter da je enakost spolov v političnem življenju še daleč;

I. ker so številne ženske in ranljive skupine, vključno z invalidi, ljudmi iz prikrajšanih socialno-ekonomskih okolij, rasno diskriminiranimi ljudmi, pripadniki etničnih, manjšinskih ali migrantskih skupin, starejšimi in osebami LGBTIQ+, v EU izpostavljene presečnim neenakostim in diskriminaciji;

J. ker se z načrtom za pravice žensk ponovno potrjuje, da je EU trdno zavezana varovanju in spodbujanju enakosti spolov in pravic žensk, ter se okvirno določajo načela in dolgoročna vizija napredka, na katerih bo temeljila strategija za enakost spolov po letu 2025;

1. poziva Komisijo, naj predstavi ambiciozno strategijo za enakost spolov za obdobje 2026–2030 s konkretnimi, oprijemljivimi zakonodajnimi in nezakonodajnimi ukrepi na spodaj navedenih temeljnih področjih;

Nasilje na podlagi spola

2. poziva Komisijo, naj opredeli nasilje na podlagi spola kot novo področje kriminala, vključeno na seznam iz člena 83(1) PDEU, za učinkovit boj proti vsem oblikam nasilja nad ženskami in dekleti, ki je ena najpogostejših kršitev temeljnih pravic v EU;

3. poziva Komisijo, naj feminicid prizna kot posebno kaznivo dejanje;

4. poziva Komisijo, naj spremlja in spodbuja hiter prenos Direktive (EU) 2024/1385 o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini ter naj predstavi svoje priporočilo o preprečevanju škodljivih praks zoper ženske in dekleta;

5. poziva Komisijo, naj predlaga zakonodajo EU za opredelitev posilstva kot kaznivega dejanja na podlagi odsotnosti privolitve; ponovno poudarja, da posilstvo ni le kršitev temeljnih pravic in telesne avtonomije žensk, ampak tudi oblika spolnega izkoriščanja žensk in deklet;

Celovito zdravstveno varstvo, pri katerem se upošteva vidik spola

6. poziva Komisijo, naj ženskam in dekletom zagotovi splošen dostop do zdravstvenega varstva, pri katerem se upošteva vidik spola;

7. poziva Komisijo, naj na ravni EU obravnava ovire pri dostopu žensk v vsej njihovi raznolikosti do zdravstvenega varstva;

8. poziva Komisijo, naj ženskam in dekletom v vsej njihovi raznolikosti zagotovi popoln in enak dostop do storitev spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva, vključno s pravico do varnega in zakonitega splava;

Enakost spolov in krepitev vloge žensk v svetu dela

9. poziva Komisijo, naj spremlja in spodbuja hiter prenos direktiv o ustreznih minimalnih plačah[33], preglednosti plačil[34] in zastopanosti žensk v upravnih odborih[35];

10. poziva Komisijo, naj oblikuje smernice, ki bodo omogočale opredelitev in primerjavo vrednosti dela na ravni EU, ter naj hitro vzpostavi orodja in merila za ocenjevanje delovnih mest, ki bodo nevtralna glede na spol, da bi bolje ovrednotili in pravičneje nagrajevali delo, opravljeno v sektorjih, v katerih prevladujejo ženske;

Pravice žensk in enakost spolov v izobraževanju, usposabljanju in digitalnem okolju

11. poziva Komisijo, naj zagotovi dostop do vseh ravni izobraževanja ne glede na spol in naj oblikuje visokokakovostne standarde za izobraževalno gradivo, ki spodbuja enakost spolov in odpravlja stereotipe o spolih, tudi s spodbujanjem celostne spolne vzgoje in ozaveščanja o privolitvi;

12. poziva Komisijo, naj razvije in sprejme politiko ničelne tolerance v digitalnem okolju do vseh oblik nasilja na podlagi spola, škodljivega vedenja in diskurza, ki spodkopavajo in diskreditirajo izražanje žensk in deklet na spletu in drugje, ter naj se prednostno osredotoči na preventivne in zaščitne ukrepe na vseh področjih digitalne politike;

Usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja

13. poziva Komisijo, naj evropsko strategijo oskrbe preoblikuje v celovit evropski dogovor o oskrbi, ki bo zajemal zavezujoča zakonodajna in finančna orodja za vlaganje v dostopne, cenovno sprejemljive in visokokakovostne storitve otroškega varstva in dolgotrajne oskrbe;

14. poudarja, da si je treba v EU prizadevati za model, po katerem sta zaslužek in skrb za družino v enaki meri porazdeljena med moške in ženske, ter v zvezi s tem pregledati in prilagoditi barcelonska cilja ter nadalje razviti ukrepe za porodniški in očetovski dopust, da bi dosegli bolj enakomerno zastopanost spolov pri obveznostih oskrbe;

Enaka zastopanost in politično udejstvovanje

[33] Direktiva (EU) 2022/2041 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o ustreznih minimalnih plačah v Evropski uniji (UL L 275, 25.10.2022, str. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).
[34] Direktiva (EU) 2023/970.
[35] Direktiva (EU) 2022/2381.

15. poziva Komisijo, naj na podlagi enake zastopanosti spolov pri vseh volitvah uveljavi zakonske spolne kvote in sezname, ki temeljijo na sistemu zadrge, ter poskrbi za enako zastopanost spolov v institucijah na vseh ravneh odločanja;

Feministična zunanja politika

16. poziva Komisijo, naj spodbuja zunanjo, varnostno, trgovinsko in razvojno politiko, ki daje prednost enakosti spolov po načelu „pravice, zastopanost in viri“;

Zoperstavljanje gibanjem, ki nasprotujejo enakosti spolov

17. poziva Komisijo, naj razvije celovito orodje za spremljanje demokratičnega nazadovanja in nazadovanja pravic žensk, ki sta neločljivo povezana med seboj, in boj proti njima ter naj poskrbi, da bo enakost spolov ostala prednostna naloga po vsej EU;

Medsektorska sredstva za doseganje enakosti spolov

18. ponovno poudarja, da je treba vsa prizadevanja za dosego napredka na področju enakosti spolov izvajati ob polnem spoštovanju načel presečnosti in vključevanja vidika spola;

19. poziva Komisijo, naj zagotovi in še naprej razvija uporabo vključevanja vidika spola v svoje strukture, metode in orodja ter poskrbi za to, da bo vidik spola vključen v vse njene predloge, vključno z vsemi proračunskimi postopki;

20. poziva Komisijo, naj v novi strategiji za enakost spolov uporablja in še naprej razvija presečnost kot medsektorsko načelo;

°

° °

21. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Enakost spolov je ena **temeljnih vrednot** Evropske unije in je skupaj s pravicami žensk nepogrešljiv in nedeljiv del človekovih pravic. Skupaj pomenijo osnovo in namen pravne države na nacionalni, evropski in mednarodni ravni ter najboljša in najustreznejša pokazatelja zdravja in odpornosti naših demokracij.

V sedanjih geopolitičnih razmerah in globalnih procesih je bolj kot kadar koli prej pomembno predstaviti **ambiciozno agendo za pravice žensk in enakost spolov**, zato je to poročilo objavljeno v ključnem trenutku za Evropsko unijo. Z novo evropsko strategijo za enakost spolov po letu 2025 je treba ohraniti standarde, vzpostavljene v preteklih letih, in nadaljevati celovita prizadevanja za doseganje **enakosti spolov na vseh ravneh in na vseh področjih, za vse osebe brez diskriminacije**. Poleg tega so v novi strategiji potrebni **odločni ukrepi za izvajanje** že sprejete zakonodaje.

Nova strategija bo sprejeta v času, ko se krepijo gibanja proti enakosti spolov in protidemokratična gibanja, zato mora dokument, ki ga bo predložila Komisija, **izražati jasno institucionalno predanost ter konkretne zaveze zaščiti in nadaljnjemu razvoju okvira za enakost spolov ter s tem varovanju naše demokracije**. Demokracija ne more obstajati brez enakopravne in močne udeležbe ter udejstvovanja žensk in deklet, tisti, ki poskušajo uničiti naš institucionalni okvir, pa so tisti, ki napadajo pravice žensk. Ti agendi sta med seboj povezani, zato je zoper njiju potreben **odziv na evropski ravni**. Odzvati se je treba na vseh področjih politik, na vseh ravneh z jasnim **vključevanjem vidika spola** v naše delo.

Odkar je bila sprejeta zadnja strategija za enakost spolov[1], se je svet močno spremenil, zato treba je ustrezno obravnavati nova področja: od nasilja in nadlegovanja žensk ter deklet v digitalnem okolju in svetu dela do potrebe po feministični zunanji politiki, ki bi gradila mir, ter zaščiti spolnega ter reproduktivnega zdravja in pravic, vključno z dostopom do varnega in zakonitega splava, kot temeljnih človekovih pravic. V naše politike moramo vključiti tudi **presečni pristop**, saj se dobro zavedamo, da so nekatere skupine, npr. migrantke, osebe LGBTIQ, Rominje in invalidke, v EU, izpostavljene številnim presečnim oblikam diskriminacije. Naša dolžnost je, da jih vse ustrezno in hitro obravnavamo.

Nedavno predstavljen **načrt za pravice žensk**[2] je korak v pravo smer, saj so v njem obravnavana številna sedanja vprašanja v zvezi s pravicami žensk, vendar je treba narediti še več v okviru nove strategije za enakost spolov s **konkretnimi, zakonodajnimi in nezakonodajnimi ukrepi**, katerih cilj bi bil ustvariti resnično družbo enakosti spolov.

Nasilje na podlagi spola je v skladu z opredelitvijo Evropskega inštituta za enakost spolov vsaka vrsta nasilja, ki temelji na spolu osebe in zajema fizično, čustveno, finančno in reproduktivno nasilje. Čeprav je lahko žrtev nasilja na podlagi spola vsakdo, so to v veliki večini ženske[3]. Najnovejša tematska osredotočenost indeksa enakosti spolov[4] je posebej usmerjena na spolno nasilje in podatki kažejo, da je po 15. letu 31 % žensk v EU doživelo fizično in/ali spolno nasilje. To kaže, da čeprav je bil v EU dosežen napredek na

[1] UL C 364, 28.10.2020, str. 77.
[2] Sporočilo Komisije z naslovom Načrt za pravice žensk (COM(2025)0097).
[3] https://eige.europa.eu/gender-based-violence.
[4] *Gender Equality Index 2024: Tackling violence against women, tackling gender inequalities* (Indeks enakosti spolov 2024: boj proti nasilju nad ženskami in neenakosti spolov), objavljeno leta 2025.

zakonodajnem in nezakonodajnem področju[5], **nasilje na podlagi spola** ostaja eden ključnih izzivov, ki preprečuje resnično družbo enakosti spolov, je še vedno zelo razširjeno po vsej Uniji in ga je treba nadalje obravnavati na evropski ravni ter jasno **opredeliti kot kaznivo dejanje EU**. Zadnji podatki kažejo, da je izvajanje obstoječe zakonodaje, npr. **direktive o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini**, pomembno vprašanje, ki ga je treba spremljati in dobro usmerjati. Poleg tega je treba preoblikovati in nadalje razviti nekatere vidike predhodnega zakonodajnega dela, kot so opredelitve, ki temeljijo na privolitvi, **vključitev posilstva na seznam kaznivih dejanj EU ter priznanje feminicida kot kaznivega dejanja, ki se razlikuje od umora**, hkrati pa je treba poudariti nekatere manj znane kategorije nasilja na podlagi spola, npr. porodno nasilje in odrekanje oskrbe v zvezi s splavom. Prav tako si prizadevamo za napredek pri priporočilih o škodljivih praksah.

Vsakdo v Evropski uniji ima pravico do **najvišjih standardov telesnega in duševnega zdravja**, pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije pa je treba poskrbeti za **visoko raven varovanja zdravja ljudi**[6]. Pravica dostopa do zdravstvenega varstva je zapisana v 16. načelu evropskega stebra socialnih pravic in v akcijskem načrtu spodbujamo države članice, naj se spopadejo z neenakostmi na področju zdravja. Indeks enakosti spolov kaže počasen napredek pri enakosti spolov na področju zdravja, pri čemer se deleži žensk in moških, ki menijo, da je njihovo zdravje zelo dobro ali dobro, v dveh tretjinah držav članic zmanjšujejo, pri številnih zdravstvenih težavah, povezanih z biološkim in družbenim spolom, pa primanjkuje raziskav, financiranja in virov, vključno z določanjem prednosti[7].

Spolno in reproduktivno zdravje in pravice so eno od ključnih vprašanj v razpravi o človekovih pravicah in so neločljivo povezani z uresničevanjem temeljne pravice do zdravja, pa tudi z doseganjem enakosti spolov in odpravo nasilja na podlagi spola. Telesna avtonomija posameznika in pravica do odločanja o svojem telesu in življenju je absoluten pogoj za doseganje enakosti spolov. Kršitve spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic pomenijo kršitve človekovih pravic. Vsi izzivi v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami, s katerimi se spoprijemajo države članice, so skupni evropski izzivi, gre pa za vprašanje človekovih pravic ter zdravstveno vprašanje, ki ju je treba obravnavati z enotnim pristopom. Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) priznava, da je potreben splošen dostop do spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva kot sestavni del pravice do zdravja. Naš cilj je sprejeti strategijo za enakost spolov, ki bo zagotavljala splošen dostop do celovitega, starosti primernega in na dokazih temelječega izobraževanja o spolnosti in partnerskih odnosih, nabora visokokakovostnih, dostopnih in cenovno ugodnih sodobnih kontracepcijskih metod in pripomočkov, svetovanja pri načrtovanju družine, zdravljenja neplodnosti in informacij o kontracepciji ter brezplačno, varno in zakonito oskrbo v zvezi s splavom.

Razmere na evropskem **trgu dela** zahtevajo nujen in celovit pristop za premagovanje obstoječih neenakosti. Tretjina žensk v EU nima plačane službe in veliko večino del s krajšim delovnim časom v Uniji opravljajo ženske. Delo žensk je tradicionalno premalo cenjeno in spolna segregacija je še vedno močno prisotna, pri čemer so ženske prekomerno zastopane v

[5] Kot sta sprejetje direktive o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini ter pristop EU h Konvenciji Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija).
[6] UL C 326, 26.10.2012, str. 391.
[7] EIGE (2025), *Impact driver*: *marking milestones and opportunities for gender equality in the EU* (Gonilna sila vplivov: označevanje mejnikov in priložnosti za enakost spolov v EU), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg (objava je v pripravi).

manj donosnih sektorjih. **Opolnomočenje žensk v svetu dela** je ključen korak za družbeni in gospodarski razvoj ter osnoven pogoj za močno konkurenčno gospodarstvo. Zato je hiter prenos **direktive o preglednosti plačil** bistvenega pomena, poudarek pa naj bo na iskanju načinov za razširitev njenega področja uporabe. Poleg tega je treba izvajati **direktivi o ustreznih minimalnih plačah** in **zastopanosti žensk v upravnih odborih**. V tem poročilu se ugotavlja, da je glavni razlog za plačilno vrzel med spoloma sistematično nižje plačilo v sektorjih, v katerih prevladujejo ženske (oskrba, zdravstvo, izobraževanje, trgovina na drobno), v primerjavi s plačami v sektorjih, v katerih prevladujejo moški, kar pomeni tudi, da prvi sektorji niso privlačni za moške, kar krepi škodljive norme in stereotipe. Nujno je treba razviti smernice za opredelitev in primerjavo *vrednosti dela* na ravni EU ter vzpostaviti orodja in merila za ocenjevanje delovnih mest, ki bodo nevtralna glede na spol, da bi bolje ovrednotili in pravičneje nagrajevali delo, opravljeno v sektorjih, v katerih prevladujejo ženske. Obravnavati je treba vprašanje varnosti pri delu, tako v delovnih prostorih kot tudi v okviru dela na daljavo.

Izobraževanje in usposabljanje sta bistvenega pomena za enakost spolov in sposobnost vsakogar, da se prilagodi spremembam na trgu dela, terciarna izobrazba pa je bistvena za kakovostne zaposlitvene priložnosti. Danes je v Evropski uniji horizontalna in vertikalna spolna segregacija v izobraževanju še vedno prisotna in škoduje enakosti spolov. Tako sta ključna poln in neoviran dostop do izobraževanja in usposabljanja ter podpora udeležbi žensk v izobraževanju na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter vseh drugih področjih in poklicih. Ocenjuje se, da je v EU 8 milijonov strokovnjakov za IKT, med njimi pa je le 17 % žensk. Na svetovni ravni zgolj 22 % strokovnjakov na področju umetne inteligence predstavljajo ženske. Pomen teh področij ter z njimi povezanih delovnih mest narašča in poskrbeti moramo, da ženske ne bodo zapostavljene ter da bodo varne v digitalnem okolju, tudi pri obravnavi vprašanja algoritmov in drugih novih orodij. Ker se zavedamo, da so sedanja zasebna lastniška struktura in ključni akterji velikih spletnih platform ustvarili spletni svet, ki škoduje pravicam žensk in enakosti spolov, se moramo znati spoprijeti s tem ter zaščititi vse ženske in dekleta po vsej EU. Prav tako je treba moške spodbujati, da vstopijo v sektorje, v katerih prevladujejo ženske, z boljšimi delovnimi pogoji in pravičnim plačilom. Z novo strategijo za enakost spolov je treba razviti okvir, ki bo ustvaril varne prostore za učenje deklet in fantov, izobraževal starše in učitelje o stereotipih o spolih ter za zgled postavljal pozitivne vzornice in feministične moške vzornike.

Obveznosti oskrbe otrok in drugih vzdrževanih oseb močno ovirajo udeležbo žensk na trgu dela. Zaradi obveznosti neplačane oskrbe je približno 7,7 milijona žensk v EU neaktivnih na trgu dela v primerjavi s samo 450.000 moškimi. Na ravni gospodinjstev neenakomerna delitev neplačanega skrbstvenega dela med ženskami in moškimi omejuje enakopravno udeležbo žensk na delovnem mestu in njihov poklicni razvoj. To stanje preprečuje, da bi dosegli resnično pravičen okvir za **usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja**, zato je treba v novi strategiji obravnavati ta vprašanja. Naš cilj je, da bi v družbi dosegli *model, po katerem sta zaslužek in skrb za družino v enaki meri porazdeljena med moške in ženske*. Zato moramo pozorno spremljati, ocenjevati in po potrebi nadgraditi **direktivo o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja**, hkrati pa je treba tudi predlagati **evropski dogovor o oskrbi**, ki bo temeljil na evropski strategiji oskrbe, z zavezujočo zakonodajo in financiranjem na ravni EU. Ženske nosijo breme oskrbe v različnih kategorijah, zato je treba izenačiti konkurenčne pogoje na evropski ravni.

Raznolike skupine sprejemajo boljše, bolj vključujoče in bolj trajnostne odločitve. Le na podlagi odločitev, pri katerih se upoštevajo pogledi vseh, bo mogoče zgraditi boljšo

prihodnost za vse in **ženske na vodilnih položajih** so ključne vzornice, ki pomagajo oblikovati okvir za enakopravno prihodnost. Odpraviti moramo vrzeli v odločanju na politični in gospodarski ravni, hkrati pa obravnavati institucionalne neenakosti, ki ženskam preprečujejo, da bi uresničile svoj polni potencial.

V času naraščajočih globalnih konfliktov in negotovosti potrebujemo **feministično zunanjo, obrambno in varnostno politiko EU**, pri kateri bo doseganje pravic žensk in enakosti spolov eno od horizontalnih načel in ključnih ciljev. V našo zunanjo politiko moramo biti sposobni vključiti misijo vzpostavljanja miru, eden od osnovnih pogojev za to pa je enakopravno sodelovanje voditeljic in deležnic. Agenda za spodbujanje in zaščito pravic žensk ter podpora aktivistkam, ženskam v izobraževanju in voditeljicam na konfliktnih območjih mora biti prednostna naloga v vseh strategijah EU za odzivanje na konflikte ter v vseh orodjih in mehanizmih za odzivanje na krize. Pri vseh zunanjih ukrepih EU je treba uporabljati načelo „pravice, zastopanost in viri“.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalec izjavlja, da je pri pripravi osnutka poročila prejel prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
European Parliamentary Forum for Sexual & Reproductive Rights
The International Planned Parenthood Federation (IPPF) European Network
Center for Reproductive Rights
European Women's Lobby
Foundation for European Progressive Studies (FEPS)
European Institute for Gender Equality
B.a.B.e. Budi aktivna. Budi emancipiran.
Fertility Europe
Center for Women Victims of War (ROSA)
The Directorate-General for Justice and Consumers (DG JUST) of the European Commission
European Trade Union Confederation (ETUC)
European Public Service Union (EPSU)

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalca.

Če so na seznamu navedene fizične osebe z imenom ali njihovo funkcijo ali z obema, poročevalec izjavlja, da je zadevne fizične osebe seznanil z obvestilom Evropskega parlamenta o varstvu podatkov št. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v katerem so opredeljeni pogoji, ki veljajo za obdelavo njihovih osebnih podatkov, ter pravice, povezane s to obdelavo.